

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

2 b § Päättös maksukyvyyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

-

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

-

5 § Maksuttomat terveystalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Maksujen poistaminen kokonaan helpottaisi pienituloisten asemaa eniten ja samalla vähentäisi kallista terveydenhuollon toimistotyötä. Helsingin kaupunki poisti terveystakeskusmaksut, millä oli myönteisiä seurauksia. Tutkimusten mukaan yksinhuoltajien terveys on heikompi kuin muun väestön. Yksi syy tähän on yksinhuoltajien pienituloisuus, mikä nostaa kynnystä hakeutua maksulliseen terveydenhoitoon. Samaisten tutkimusten mukaan yksinhuoltajat vievätkin matalalla kynnyksellä lapsensa maksuttomaan hoitoon, mutta siirtävät omaa maksullisen hoidon ja tutkimuksen aloittamista.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry puoltaa maksukattoon vaikuttavien maksujen laajentamista esitetyllä tavalla. Etenkin uudistusta, jonka mukaan asiakasmaksut, joiden suorittamiseen on myönnetty toimeentulotukea, kerryttäisivät jatkossa maksu-kattoa. Nykyinen käytäntö, jossa köyhät ihmiset, joutuvat ensin maksamaan terveydenhuollon asiakasmaksun ja sitten anomaan sen takaisin toimeentulotuesta, on turhaa ja veronmaksajallekin kallista työtä.

Maksukattojen tulee olla aina perhekohtaisia. Tämän tulee päteä myös kotona asuviin 18 vuotta täyttäneisiin nuoriin. Tällä hetkellä maksukatot ovat liian korkealla tasolla, sillä maksukatot on pidetty indeksiin sidottuna samalla kuin monia lapsiperheiden etuuksia on leikattu tai jäädytetty indeksin ulkopuolelle. Maksukattojen täyttymisen seuranta pitää asettaa kuntien ja myöhemmin maakuntien vastuulle. Maksukattojen täyttymisen itse seuraaminen on haastavaa etenkin niille henkilöille, joilla on paljon elämän haasteita. On todennäköistä, että juuri ne ihmiset, jotka eniten tarvitsisivat maksukatton täyttymistä, eivät sitä itse huomaa.

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry esittää, että kuntoutusta varten laaditut lääkärintodistukset sisällytettäisiin maksukattoihin, koska todistukset ovat kuntoutuksen saannin edellytys.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär

Lapsiperheen kotipalvelua ei tule määritellä lähtökohtaisesti pitkäkestoiseksi palveluksi. Lapsiperheen kotipalvelu tulee nähdä tilapäisenä elämäntilanteeseen liittyvänä avun tarpeena eikä määritellä maksua ensisijaisesti säännölliseksi kuukausimaksuperusteiseksi ikäihmisten kotipalvelun tapaan.

7 c § Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

-

10 b § Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

-

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

-

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

-

10 e § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 f § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

-

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

-

10 j § Maksun määrittäminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

-

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

-

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Nykyisen lain 11. § ei pääsääntöisesti tunne asiakkaat eivätkä maksujen perijät. Alentamista eikä perimättä jättämistä ei käytetä, siitä huolimatta, että sen olemassa ololla on perusteltu useita maksujen korotuksia.

Suomessa pienituloiset sairastavat enemmän kuin suurituloiset ja terveydenhuollon maksut ovat korotusten vuoksi jo huomattavasti suuremmat kuin keskimäärin muissa EU-maissa. Sen vuoksi on tärkeää, että asiakasmaksulain uudistuksella erityisesti parannettaisiin pitkäaikaisairaiden ja muiden pienituloisten taloudellista asemaa pienentämällä maksuja etenkin pienituloisilla ja myös alentamalla maksukattoja. Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry esittää, että jos henkilön vuosiansiot alittavat pienituloisuuden rajan, hänelle postitettaisiin automaattisesti todistus maksuttomasta terveydenhuollosta ja sosiaalipalveluista.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

-

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

Moni julkinen laitos on siirtynyt käyttämään maksujen perinnässä yksityisiä perintäyrityksiä. YVPL on saanut palautetta näiden toimenpiteistä. Esimerkiksi vähäinenkin yhteydenotto on lisännyt perintäkuluja ja lopulta pahimmillaan luonut pysyvän tuloautomaatin perintäyritykselle itselleen. Nämä kulut on maksanut lopulta kunnan toimeentulotuki.

Kelalla on oma perintätoiminta, joka on osoittautunut tehokkaaksi, mutta myös kohtuulliseksi perittävän maksun maksajaa kohtaan. Tulevilla maakunnilla tulisi olla vastaava julkinen perintätoiminta tai sitten yksityisiä yrityksiä tulisi säädellä tehokkaammin, jotta kohtuuttomuudet poistuisivat.

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

-

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

-

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

-

Sairisalo Heljä
Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry